03/12/2022

Η ξεχωριστή ιστορία της Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Δήμου Πειραιά

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Με την ιστορία της να ξεκινά στα τέλη του 19ου αιώνα, γνωστή τότε ως και η «Φιλαρμονική των ορφανών», η Φιλαρμονική Ορχήστρα του Δήμου Πειραιά έχει να διηγηθεί το δικό της ταξίδι μέσα από την πάροδο των χρόνων, φτάνοντας στο «πολυχειροκροτημένο» σήμερα.

Με τη βοήθεια της εντεταλμένης δημοτικής σύμβουλου Πολιτισμού του Δήμου Πειραιά, Ειρήνης Νταϊφά, η οποία μίλησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ, μαθαίνουμε για το ξεκίνημα αυτής της “παράδοξης” τότε μπάντας, όταν γύρω στα 1860, ο τότε δήμαρχος Δημήτρης Μουτζόπουλος σε μία πόλη η οποία μαχόταν για να συγκροτηθεί, αποφασίζει να δημιουργήσει ένα μελλοντικό φυτώριο μουσικών, μια μπάντα.

«Επειδή μουσικοί δεν υπήρχαν τότε και οι πόροι ήταν μηδαμινοί, αποφάσισε να επενδύσει στα παιδιά του Τζάνειου Ορφανοτροφείου. Εισήγαγε λοιπόν ο τότε

δήμαρχος, μαθήματα μουσικής με όργανα, στο ορφανοτροφείο και τα παιδιά έκαναν και κάποιες εμφανίσεις. Μετά από λίγο καιρό όμως, αυτή η "παράδοξη φιλαρμονική", εξαφανίστηκε, γιατί απλά δεν μπόρεσαν να την κρατήσουν ζωντανή. Εκεί τελειώνει η πορεία της. Γύρω όμως στα 1888 ο τότε δήμαρχος Πειραιά Θεόδωρος Ρετσίνας καθώς ήταν επιθυμία του, επαναφέρει το θέμα της φιλαρμονικής στο προσκήνιο. Υπήρχαν ακριβώς τα ίδια προβλήματα γιατί αυτοί που γνώριζαν να παίζουν μουσικά όργανα ήταν μόνο τα παιδιά των καλών οικογενειών και των πλουσίων τότε, που είχαν για δάσκαλο τον περίφημο μουσικό και Πειραιώτη Λαμπελέτ. Τα ήθη όμως εκείνης της εποχής δεν επέτρεπαν σε αυτά τα παιδιά να παιανίζουν στους δρόμους.

Έτσι ο Ρετσίνας αναζήτησε την τύχη των παιδιών των ορφανοτροφείων που παλαιότερα ο Μουτζόπουλος είχε εκπαιδεύσει. Αυτά τα παιδιά όμως αντί για μουσικοί είχαν πια στελεχώσει το εργατικό δυναμικό εργοστασίων και βιοτεχνιών. Ο Ρετσίνας μαζί με τον τότε διευθυντή του Τζανείου Ορφανοτροφείου, ψάχνουν στα αρχεία του ιδρύματος να βρουν τα σκορπισμένα ορφανά και τα βρίσκουν διάσπαρτα σε όλη την Αττική. Βρήκαν και κάποιους απόστρατους σαλπιγκτές, τυμπανιστές και μαζί με τους τότε εύπορους του Πειραιά, αναλαμβάνουν να τους επιστρέψουν πίσω στην πόλη, βάζοντάς τους ο ίδιος ο Ρετσίνας ως υπαλλήλους στα εργοστάσιά του. Έτσι με την εμμονή του ο τότε δήμαρχος δημιουργεί το 1892 έναν πυρήνα 35 μελών οι οποίοι δεν ήταν αποκλειστικά μουσικοί, αλλά πάντως έπαιζαν μουσικά όργανα», συμπληρώνει η κ. Νταϊφά.

Το Δημοτικό Θέατρο συνδετικός κρίκος

Για το πώς αυτοί οι δύο παράλληλοι κόσμοι, των πρώην ορφανών που έφτιαξαν τον πρώτο πυρήνα και παιάνιζαν στους δρόμους, με εκείνον, των καλών οικογενειών που ο Λαμπελέτ δίδασκε, συναντήθηκαν, εξηγεί στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η κ. Νταϊφά. «Η ένωση αυτών των δύο κόσμων προέκυψε με τη δημιουργία του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά, το οποίο εισήγαγε τη μουσική στην καθημερινότητα του πειραϊκού λαού. Τότε άρχισαν η όπερα, η οπερέτα και άλλα μουσικά ακούσματα να παρουσιάζονται στο κοινό, που πραγματικά διψούσε εκείνη την εποχή για κάτι τέτοιο». Μάλιστα τα επόμενα χρόνια η Φιλαρμονική του Δήμου Πειραιά έγινε πολύ γνωστή υπό την καθοδήγηση του ανθυπολοχαγού μουσικού Ανδρέα Ζάιλερ, που ανέλαβε διευθυντής της το 1896 παράλληλα με τον Λαμπελέτ που από το 1895 είχε ήδη εντυπωσιάσει το φιλόμουσο κοινό στα εγκαίνια του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά.

Σύμφωνα με την εντεταλμένη δημοτική σύμβουλο Πολιτισμού του Δήμου Πειραιά, οι άνθρωποι στη Φιλαρμονική ήταν πολύ οργανωμένοι γι' αυτό τα χρόνια που ακολουθούν, η πορεία της ήταν «λαμπρή» παιανίζοντας σχεδόν καθημερινά στις

πλατείες Τερψιθέας και Αλεξάνδρας στο Πασαλιμάνι, ενώ πολύ συχνά βρισκόταν και στο κοσμοπολίτικο Νέο Φάληρο τότε. Εκείνη την εποχή εκδίδονταν μάλιστα και εβδομαδιαίο πρόγραμμα μουσικού ρεπερτορίου και περιοχών προς τον κόσμο. Για χρόνια η Φιλαρμονική του Δήμου Πειραιά, έδινε κάθε Πέμπτη συναυλία στην οποία παρουσίαζε δημοφιλή κυρίως κομμάτια που άρεσε στον κόσμο να ακούει, ενώ μεγάλη επιτυχία γνώρισαν και οι θερινές της συναυλίες. Η πετυχημένη παρουσία της Φιλαρμονικής στα μουσικά δρώμενα του Δήμου Πειραιά, συνεχίστηκε μέχρι το 1969 όταν και η δικτατορία διέλυσε τη μπάντα χωρίς να δοθεί κάποια ουσιαστική αιτιολογία.

Η «σημερινή» Φιλαρμονική του Δήμου Πειραιά

Η νέα Φιλαρμονική του Δήμου Πειραιά επανήλθε μετά από 31 χρόνια απουσίας, το 2000 και με μια ιστορία που ουσιαστικά ξεκινά από τη δεκαετία του 1860. Επανασυστάθηκε τον Οκτώβριο του 2000 σε νέες δυναμικές βάσεις με σκοπό τη συνέχεια της μουσικής ανάπτυξης του πειραϊκού λαού. Η σημερινή Φιλαρμονική του Δήμου Πειραιά αποτελεί εσωτερική υπηρεσία του δήμου συγκροτημένη από 50 νέους επαγγελματίες μουσικούς, με μια εντελώς άλλη μορφή πια.

Σημειώνεται πως στη μέχρι τώρα πορεία της έχει δώσει συναυλίες εντός Πειραιά, στο Δημοτικό Θέατρο, στο Βεάκειο αμφιθέατρο, στο αμφιθέατρο του Πανεπιστημίου, στην ελληνογαλλική σχολή “Saint Paul” στο θέατρο “Κάτω απ τη Γέφυρα”, στο αμφιθέατρο του πολεμικού Μουσείου, στο Μέγαρο Εστίας Νέας Σμύρνης και στην περιφέρεια: στη Χαλκίδα, την Κέα, νησιά του Αιγαίου, την Πάτρα και την Κέρκυρα. Έχει επίσης συμπράξει με αξιόλογους καλλιτέχνες της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, καθώς επίσης και με γνωστούς καταξιωμένους τραγουδιστές, όπως ο Μανώλης Μητσιάς, η Έλλη Πασπαλά και άλλοι, ενώ το καλοκαίρι του 2010 οργάνωσε το πρώτο φεστιβάλ φιλαρμονικών στον Πειραιά στο Βεάκειο Θέατρο. Μεταγενέστερα, στις μέρες μας συμμετέχει ανελλιπώς σε όλες τις θρησκευτικές, εθνικές, αθλητικές και κοινωνικές τελετές του Δήμου Πειραιά ενώ μεγάλη επιτυχία συνεχίζουν να έχουν οι εβδομαδιαίοι μουσικοί της περίπατοι που αναβίωσαν προς μεγάλη ευχαρίστηση των κατοίκων και επισκεπτών του Πειραιά.